

**«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне
топырақты қорғау және ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің
құнарлылығы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу
туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына
(одан әрі – заң жобасы)**

САРАПТАМАЛЫҚ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары әзірленген заң жобасы Қазақстан Республикасы Конституциясының ережелеріне және қолданыстағы заңнамалық актілерге қайшы келмейді, сондай-ақ теріс әлеуметтік-экономикалық салдарға әкеп соқпайды. Заң жобасын реттеу мәні Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 3-тармағының 9) тармақшасында көрсетілген қоғамдық қатынастарға сәйкес келеді.

Қазақстан Республикасы Заң жобасының мәтінін талдау, шетелдік тәжірибені зерделеу және топырақты қорғау мәселелері бойынша қатынастарды реттеу заң жобасы бойынша бірқатар ұсыныстар бар екенін көрсетеді.

Осыған байланысты, осы Заң жобасы бойынша өз ұсыныстарымызды айту қажет деп санаймыз.

Қазақстан Республикасының Жер кодексі

1. Салыстырмалы кестенің 2-позициясы бойынша

Жер кодексінің 10-бабына Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорынның қызметіне ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің кадастрлық (бағалау) құнын айқындау жататынын көздейтін түзету енгізіледі. Бұл ретте әзірлеуші *«мемлекеттік жер кадастрын жүргізетін ұйымдардың құзыретін нақтылау мақсатында және ҚР БҚ 152 және 153-баптарына өзгерістер мен толықтырулар енгізуге байланысты дұрыс емес негіздеме келтіреді»*. БҚ-ның 152-бабына түзетуді талдау (7-бап) онда түзетудің негіздемесі жоқ екенін көрсетеді. БҚ 152-бабына енгізілетін түзету БҚ 10-бабына ұсынылғанға ұқсас. Сондай-ақ, Салыстырмалы кестеде (бұдан әрі – кесте) БҚ-ның 153-бабына түзету анықталған жоқ.

Осыған байланысты ҚР Жер кодексінің 152 және 153-Баптарына түзетулерді пысықтау қажет.

Біріншіден, қолданыстағы тәртіп жер учаскесінің кадастрлық (бағалау) құнын дұрыс анықтауға мүмкіндік бермейтіндігінің негіздемесін қарастыру қажет.

Екіншіден, «мемлекеттік мүлік туралы» Заңның 134-бабында мемлекеттік кәсіпорындар қызметін жүзеге асыруға құқылы облыстардың тізбесі келтіріледі. Әзірлеушіге жер учаскесінің кадастрлық құндылығын айқындау бойынша шаруашылық жүргізу құқығындағы Жаңа республикалық мемлекеттік кәсіпорын үшін тиісті облыстың болуы тұрғысынан "мемлекеттік мүлік туралы" Заңның 134-бабына талдау жасауды ұсынамыз.

2. Салыстырмалы кестенің 6-позициясы бойынша

Жер кодексіне 140-2-бап ұсынылады, онда келесі тармақ ұсынылады:

«6. Топырақты қорғау саласындағы нормативтерді орталық уәкілетті мемлекеттік орган белгілейді.»

Бұл ретте 140-1-баптың 2-тармағына сәйкес топырақтың **экологиялық**, санитарлық-гигиеналық және шаруашылық функцияларды орындау қабілеті топырақты қорғаудың мәні болып табылады. Топырақ құнарлылығының динамикасын бақылауды жүзеге асыру мақсатында олардың агрохимиялық, агромелиоративтік, топырақты зерттеу және топырақты бағалау жүйелі түрде жүргізіледі, топырақ құнарлылығының бастапқы және ағымдағы деңгейлері, топырақтың қоректік заттарымен қамтамасыз етілуі және олардың ластану деңгейі тіркелетін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерінің паспорттары беріледі.

ҚР Экологиялық кодексінің 36 бабының 3 тармағына сәйкес сапаның экологиялық нормативтері осы Кодекске сәйкес қоршаған ортаның мынадай компоненттерінің әрқайсысы үшін жеке әзірленеді және белгіленеді:

- 1) атмосфералық ауа;
- 2) жер үсті және жер асты сулары;
- 3) топырақ және жер.

ЭК-нің 36-бабының 16-тармағына сәйкес экологиялық сапа нормативтерін қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган он жыл мерзімге бекітеді және көрсетілген мерзім өткеннен кейін қоршаған орта, оның сапасына әсер ететін табиғи және антропогендік факторлар туралы жаңартылған ғылыми білімдер негізінде, сондай-ақ мониторинг және бақылау әдістерін, техникалары мен технологияларын дамытуды ескере отырып қайта қарауға жатады. Сапаның экологиялық нормативтері сапаның неғұрлым қатаң

экологиялық нормативтерін енгізу жөнінде шаралар қабылдауды талап ететін қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттемелері күшіне енгеннен кейінгі бірінші жылдан кешіктірілмей қайта қаралуға жатады.

Осыған байланысты әзірлеушіге заң жобасында ұсынылған нормативтердің арақатынасы, сондай-ақ олардың арақатынасы мен ықтимал қайшылықтардың болуы тұрғысынан экологиялық нормативтер мәселесін қарастыруды ұсынамыз.

3. Салыстырмалы кестенің 6-позициясы бойынша

Жер кодексінің 140-5-бабында жерді пайдалану мен қорғау және топырақтың құнарлылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды енгізу кезінде экономикалық ынталандыру шаралары бойынша ережелер енгізіледі, атап айтқанда, **салық жеңілдіктерін беру, жер учаскелерінің меншік иелері мен жер пайдаланушыларды жер үшін, жер учаскелері үшін төлемдерден босату.**

Сонымен қатар, түзетуге негіздеме ретінде, сондай-ақ заң жобасына материалдарда Салық кодексіне тиісті толықтырулар әзірленбеген.

Әзірлеуші экономикалық ынталандыруды іске асырудың тиімділігі үшін тиісті нормаларды пысықтауы қажет.

«Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы

4. Салыстырмалы кестенің 8-позициясы бойынша

Ауыл шаруашылығы өндірісіне агрохимиялық қызмет көрсетуді мемлекеттік мекемеден шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорынға беру ұсынылады.

«Мемлекеттік мүлік туралы» Заңның 134-бабында мемлекеттік кәсіпорындар қызметін жүзеге асыруға құқылы облыстардың тізбесі келтіріледі.

Әзірлеушіге «Мемлекеттік мүлік туралы» Заңның 134-бабына ауыл шаруашылығы өндірісіне агрохимиялық қызмет көрсету бойынша шаруашылық жүргізу құқығындағы Жаңа республикалық мемлекеттік кәсіпорын үшін тиісті облыстың болуы тұрғысынан талдау жасауды ұсынамыз.

5. Салыстырмалы кестенің 9 позициясы бойынша

Сондай-ақ суармалы жерлердің мелиоративтік жай-күйін мониторингтеу және бағалау бойынша шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық

мемлекеттік кәсіпорын құру ұсынылады. Сол сияқты «мемлекеттік мүлік туралы» Заңның 134-бабына сәйкестік мәніне ұсынылған норманы талдау қажет.

Ұсыныстар

Топырақты, жерді қорғау мәселелері ҚР Экологиялық кодексінің, «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» ҚР Кодексінің, «Семей ядролық қауіпсіздік аймағы туралы» ҚР Заңын, «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» ҚР Кодексінің, «Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы» ҚР Заңын реттеудің мәні болып табылады. Осыған байланысты, мұндай қажеттілік болған кезде көрсетілген заңнамалық актілерге қажетті өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы мәселені қараған жөн.